HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אמר ליה כי קא מקיש רחמנא [1]לבל תשקצו [ז]אבל לשיעורין לא: מתני' [א]דם השרץ [ב]והבשר מצטרפין זה עם זה [ג]כלל אמר רבי יהושע כל [2]שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין טומאתו ולא שיעורו ושיעורו שוין מצטרפין טומאתו ולא שיעורו אין מצטרפין: גמ' אמר רב חנין אמר רב [ד] זעירא [3]וכן אמר רבי יוסי בר ר"ח [2] הטמאין מלמד שהן [ה]מצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות אמר רב יוסף לא קשיא [ו]כאן בכולו כאן במקצתו ומנא תימרא מדתניא [ז]נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא [ח] מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגיס בה טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי [ט] בעיר [רומי] [ז] מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל [ז] דאמר קרא [3]וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו [ח] חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם וישבעלו [ט] את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית אמר [י] ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט [י] אם כן לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות

[י] **השרצים** מצטרפין זה עם זה. כגון שמוצ שרציס שחולד והעכבר וגו': **כל** שטומאתו ושיעורו שוין **מצטרפין.** כגון שרץ [יא] ונבלה [יב] **אמר רב חנין** [יג] בר'.

פירוש הא דקאמר במתני' דם השרץ ובשרו מצטרפין היינו דווקא בעוד הדם בשרץ אבל פירש הדם מבשר השרץ אין מצטרפין מתני' ר' יוסי בר' חנינא מצטרפין מלמד שמצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם אין מצטרפין אמר מר אמר רב חנין אמר רב [ד] זעירא וכן אמר רבי יוסי בר ר"ח [2] הטמאין מלמד שהן [ה]מצטרפין ואפילו כי פירש אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו כלומר הא דאמר רב חנין אמר רב [ד] זעירא שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות אמר רב יוסף לא קשיא [ו]כאן בכולו כאן במקצתו ומנא תימרא מדתניא [ז]נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא [ח] מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגיס בה טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ [ט] שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי בעיר [רומי] [ז] מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל [ז] דאמר קרא [3]וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו [ח] חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם וישבעלו [ט] את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית אמר [י] ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט [י] אם כן לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות

ילך

טמאה לבד מלמ"ד דנבלה לחיכא למ"ד דלמ' שיעורו אין מצטרפין: **אמר ליה כי לקשיכו רחמנא.** כהמה טמאה וטהורה לשרציס למ"ד לפלוגי שיעורו אין נבילה מוכדלת אין לנבילה שליש מכלל לנבל תשקצו וקמ"ל דלחמת נבלת בהמה טמאה ולחמת נבלת בהמה טהורה ולחמר שרציס מחייב החוזקה משום כל תשקצו נמי ולנפושי למ' נבלת בהמה טמאה לבד מלמ' דנבלה לחיכא למ"ד דלמ' שיעורו אין מצטרפין: **מתני' דם השרץ ובשרו מצטרפין. לכעדשה לטמא: גמ' אמר ר' יהושע בן שומאתו ושיעורו שוין.** כגון נבלה ונבלה או חולד ועכבר: **טומאתו ולא שיעורו.** כגון שרץ ונבלה דטומאתן שוה לשניהן חוין טומאת ערב ולא שיעורו דנבלה כזית [יב] ושרץ כעדשה: **[ולא] שיעורו אין מצטרפין: גמ' אמר רב חנין אמר רב** [ד] **זעירא** [3] **וכן אמר רבי יוסי בר ר"ח** [2] **הטמאין מלמד שהן** [ה]**מצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות אמר רב יוסף לא קשיא** [ו]**כאן בכולו כאן במקצתו ומנא תימרא מדתניא** [ז]**נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא** [ח] **מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגיס בה טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ** [ט] **שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי בעיר [רומי]** [ז] **מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל** [ז] **דאמר קרא** [3]**וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו** [ח] **חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם וישבעלו** [ט] **את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית אמר** [י] **ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט** [י] **אם כן לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות**

טהור כיון שלא נגע בלא במקצתו [מג]: **דכתיב וזה לכם הטמא.** [ט] **כלומר נתמכט לעצמו** [מג]: **וסיפר** [מד] **קומי. עשה** [מה] **אבא חלפתא** [ט] **קיים. אילו היה אבא** [מו] **חלפתא** [ט] **קיים. כלומר נכון הדבר וטוב לעשות לבטל הגזרה:** [ט] **אילו היה אבא חלפתא קיים. כלומר כן יוחי שהוא כעין גלוסית** [מז] **שהעובדי כוכבים עושין כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי: מי שיש לו חויב. רלונו שיעשיר או רלונו שיעני: שהות**

[ט] מייתי מורמ דוי"ו דוחק קדרים מו [י] מה"מ דמטמא: **חכים** ליה בן יוחי. [מ] **כלומר נתמכט לעצמו** [מג]: **וסיפר** [מד] **קומי. עשה** [מה] **כדי להתעכר כמו שהוא שאף בדאיכא רבינית קיים. יכולין לתמכ לומר תן נתך להריגה כמו שתמכט אומרים לעצמי לשלוח בני עם מצטרפין לכך הוצרך להביא דר' חנינא שאף יעמיצנו ור"ש היה קושר שלא היה לומר כך בעצורו שלא היה לומר כך בעצורו חיימת המלכות פן יסתכן בדבר ולכך אמר

וכתבו יעודכן בו שצריך שיהא אותו הדם כו' שהבשר נטלה ממנו: [מ] מההיא דרבין משם אחד בין משני שמות חיבות שבאים ב' נמחק: [מ] דם שהגיס כו' פי' השר כו' דאי לאו ההיא: [מ] טהור היינו כגון דליכא רבינית בם במה שאיהל עליו דאחר שאיהל על מקצת הדם לא איהל על מקצתו אחר דאי לאו ההיא דרבינית: [מג] אף בדאיכא רבינית: [מג] במקצתו. גליון לפי' שני התוס' ה"ש בו כלומר דם דאותו שרץ עצמו אבל ב' שרצים לא ומתיב המטמא משמע אפילו מב' שרצים ומשני דאיכא חילוק כשנגע בכולו למקצתו ומביא ראיה מקטפרס שהוא דומה לב' גופין לפי שאינו חיבור ואפ"ה קתני דאם האהיל על כולו טמא ועל זה מקשים התוס' למה הוצרך להביא הא דר' חנינא הלא מן הברייתא נפקא לן שפיר דאפילו בב' גופין כשהאהיל על כולו מצטרפין ומה לי נגוע ותירץ השר מקורבי דאי לאו הא דר' חנינא ה"א דלא דמיא הברייתא כלל לענינא דדם השרץ ובשרו דה"א דוקא כשהאהיל על מקצתו שאין כאן רבינית שלם שהרי הקטפרס אין מחברו אבל דם השרץ ובשרו שהן מחוברים יחד אפילו בשני שרצים אם נגע במקצתו מצטרפין לכך הוצרך להביא דר' חנינא שאף כשמחוברים יחד כגון רבינית דם שהגיס בה אפ"ה כשלא נגע אלא במקצתו טהור. ע"כ. ויש מקשים ע"ז דמשמע דאף בדאיכא רבינית דם שהוא מאהיל עליו טהור כיון שאינו מאהיל בכולו וזה דוחק גדול דהיכא שיאהיל על רבינית דם לא יטמא באהל ונראה להרב ר' מתתיא דהכי ר"ל השר מקוצי דלהכי מייתי ההיא דר' יוחנן דאי ליכא אלא ההיא דאיהל מקצתו הוי"א דמירי בדם (כלות) [המת] שיצא מכולו ודליכא רבינית ואתיא כר"ע דאמר במס' אהלות [פ"ב מ"ב] דם המת שיצא כולו טמא אפילו בדלית בו רבינית ומש"ה הוי"א הכא איהל על כולו טמא אפי' בלא רבינית מקצתו טהור להכי מייתי דר' יוחנן דמירי ברבינית ואפ"ה מקצתו טהור א"נ מירי ברבינית בלבד וה"פ לעיל כאן בכולו כאן במקצתו פי' מקצתו שלא נגע בכולו בפעם אחת ומש"ה טהור דהוי נוגע וחוזר ונוגע אבל נגע בכולו בפעם אחת [טמא] מש"ה מייתי ההיא דר' יוחנן דרבינית דאשמועינן דה' דאי לאו דר"ש הוי"א ההיא דאיהל על מקצתו טהור דוקא בשלא איהל אלא על צד אחד אבל איהל על כולו אפילו בב' פעמים יהא טמא קמ"ל דרבינית דם שהגיס בה שנוגע בכולו או בשתי פעמים או בג' כשהוא מגיס הוא מגיס הכל ואפ"ה טהור כיון שאינו מאהיל בפעם אחת. ע"כ

מתוס' מהרי"ם: **מג)** לעצמו וחכם גדול הוא שדרש כל כך יפה: **מד)** עשה כן כדי:

מסורת הש"ס

ו) [יומא פח.], **ז)** ס"פ וכן אמר ר"י דוקא דם השרץ ובשרו מטיב ר"י כר' ס"ם וכר' ס"ק ס"ר אלו ובו מטיב ר' יוסי וכו', **ח)** תוספ' פ"ג [ע"ש במ"א מה שפיים הר"ם בפרוש דכסבל], **ד)** [כריתות ד: ע"י תוספות סנהדרין ד. ד"ה מעין ותוס' מנחות קד. ד"ה טומלון], **ט)** וכו ס"ק, **ו)** מפילו סם וסם ס"ק, **ו)** מצטרפין הס"ש וחמ"כ ד"ש מעני שמות חלי שיעור כו' ס"ק, **ח)** [ס"ל נדרב מעין], **ט)** [ס"ל אלנ], **י)** [שייך למעכה לעיל טו סוף ע"ב], **כ)** ומת הס"ש ס"ק, **ל)** ס"ש דמסקינן ס"ק, **מ)** ס"ש כולו, **נ)** על כל הכריעות עב"ש אלנ כלן כו'. ס"ק, **ס)** ס"ש כולו, **ע)** בעודו בו כלומר כו'. ס"ק, **פ)** וכו פי' כו' ס"ק, **צ)** ס"ש ד"ש מ"כ ד"ש הס"ש לחמסקינן דס הסרן ובשר מצטרפים וכו שלריך שיאכל חומו הבשר מחומו הסרן שהרס נבלה כו'. ס"ק, **ק)** בשלמ מב' שמות ס"ק, **ר)** ועי' היטב בתוס' ממחות נג: ד"ה וי"ו לפ דריש כו'].ס"ק, **ש)** שייך לע"ב,

תורה אור השלם

1. וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה לַטֻּמְאָה וּבֵין הָעוֹף הַטָּמֵא לַטָּהֹר וְלֹא תְשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמֵּא: ויקרא כ כה
2. אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֻלְדָּה וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: ויקרא יא כט
3. וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשָּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֻלְדָּה וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: ויקרא יא לא

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה נשפך וכו' רביעית דם של מת וכיו':

גליון הש"ס

תום' ד"ה דבריה וכו' מייתורא דוי"ו. במדרש רבה פ' ח"ש פ"ש רשב"י אומר טומאת שומאת ר"ח בן יוסי אומר זה וזה ועיין מגמות דף נא ע"ב תוספות ד"ה ור' ור"י:

מוסף רש"י

כל שטומאתו ושיעורו שוין. כגון שני תלאי זיתים משני מתים או משתי נבילות, או שני תלאי עדשה משני שרצים, שזמן טומאתן שוה ושיעורן שוה לטמא אחד (יומא פא.). **טומאתו ולא שיעורו.** כגון שרץ ונבילה, ששיעור טומאת ערב, אבל אין שיעורן שוה לטמא, שזה כזית וזה כעדשה (שם). **שיעורו ולא טומאתו.** כגון מת ונבילה, ששיעורן כזית וזה טומאת שבעה או חמשה עשר (שם).

רבינו גרשום

דנבלה מטמאה בכזית במובדלת קאמר לבהמה טהורה קרי לה מובדלת שמובדלת ומותרת באכילה בין כל שאר בהמות אבל שאינה מובדלת לאכילה והיינו בהמה טמאה לא

א [מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הל' יט]:
ב ג מיי' פ"ד מהל' טומאת מאכלות אסורות הל' יט:
בא ג ד מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה ז ופ"ד מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ז:
כב ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:

שיטה מקובצת

מ) תיבות אבל לשיעורין לא נמחק: **נ)** השרץ ובשרו מצטרפין. ע' תוס' מנחות (דף קנ ע"ב): **ס)** טומאתו ולא שיעורו: **ע)** רב יעודה בו מותיב ר' יוסי תיבות דעירא וכן נמחק ותיבת אמר ל"ש: **פ)** על תיבות מאי מקצתו אילימא מקצת דם נרשם קו למעלה להודות כי לפ"ד ראוי למחוק: **צ)** יוחאי ברומי תיבת בעיר ל"ש: **ק)** א"ל דכתיב וזה תיבות דאמר קרא נמחק: **ר)** חכם לו אות י' ה' נמחק בן יוחאי. גליון בן חכם יש לו ליוחאי שידע להביא לו ראיה מן התורה וי"מ נמחכם לו בן יוחאי: **ש)** תיבת את נמחק: **ת)** תיבת ליבטל נמחק: **א)** יתמעט א"ל א"כ: **ב)** בכוזית ושרץ שיעורו בכעדשה הס"ד ומה"ד שיעור ולא שוה טומאתו כגון נבילה ומת דתרוייהו מטמאין בכזית: **ג)** טומאתו דאילו טומאת מת: **ד)** חנין בר כלו' תיבת וכו' נמחק: **ה)** תיבת אבל נמחק: **ו)** שיעור בין משם אחד בין משני שמות בין מחולד וחולד בין מעכבר ועכבר בין חצי שיעור מחולד: **ז)** לרב חנין הס"ד: **ח)** דתרוייהו שרצים שליימין אות ה' נמחק: **ט)** ובו היינו. תיבת וכו' נמחק: **כ)** דם של מת והיה מקומו: **ל)** שהפך בהם כוש: **מ)** אחרינא אלה הטמאים: **נ)** זה הס"ד ומה"ד אמר ליה תלמוד ערוך בפי של ר' אליעזר ב"ר יוסי ומפנו למדו רשב"י: **ס)** בלורית כדרך שהעובדי: **ע)** ושרץ דטומאתן ושיעורן שוה בכעדשה וטומאתן טומאת ערב וכגון נבילה ונבילה דשיעורן בכזית וטומאתן טומאת ערב טומאתו כו': **פ)** שיעורו דבשר מטמא בכזית ואבר בכל שהו שיעורו ולא טומאתו כגון נבילה ומת דאידי ואידי בכזית וטומאתן חלוקה דנבילה מטמא טומאת ערב ומת מטמא טומאה שבעה לא טומאתו: **צ)** ונבילה ואנב דריסא נקט סיפא אע"ג דליכא חידוש בסיפא ה"ד: **ק)** חנין ועוד בו בי' הקונטרס: **ר)** ועכבר אלמא מצטרף כו' עם בשר שרץ: **ש)** שלם ואז חשיב תיבת זו נמחק: **ת)** במקצתו פירוש שלא:

א) מירס תיבת מגיס נמחק: **ב)** הקנה מן הדם ולא: **ג)** על כולו טמא אע"פ: **ד)** על כולו טמא תיבת מקצתו נמחק: **ה)** והא דאמר ר' יוחנן טהור היינו דווקא כשבא ממקצת מת ולא בא ממת שלם וקשיא לפירוש זה דכיון דמוקי ליה בעודו בו כלומר שהדם עדיין בבשר השרץ א"כ מאי צירוף: **ו)** כמו שגריס רבינו נסים גאון דגריס א"ר חנין א"ר זעירא ובו פי' אמר רב זעירא האמורא והסופרים טעו מן זעירא שהוא אמורא

על הרצפה דם כו' [מ] **ס)** שלימה והיה מקומו קטפרס ולהכי נקט **הרצפה.** שהרצפה היתה חלקה להוחיש כמדרון ומפשטו דלם: **איהל על מקצתו.** אבל רביעית דם כגון שמחה על מקצתו טהור משום דלא מיהל על כל השיעור: **איהל על כולו.** על הרביעית של דם טמא: **והא א"ר חנינא רביעית דם שהגיס בה.** שהפך [מ] בה בכוש לו טהור: **ומ"ש רבי יוחנן** [נ] **דלא מיהל על כולו טמא.** לאו דוקא אלא לומר שאם היה מאהיל על כולו טמא אפי' בלא רביעית: **ומ"ש** [ס] **מקצתו טמא.** לאו דוקא אלא לומר שאם היה מאהיל על מקצתו טמא אפי' בלא רביעית: **ומ"ש** [ע] **מקצתו טמא היינו** [פ] **דם** [צ] **שנפל** [ק] **על הרצפה** [ר] **והיה מקומה קטפרס** [ש] **איהל על מקצתו טהור** [ת] **איהל על כולו טמא** [א] **מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגיס בה טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי בעיר [רומי] מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל דאמר קרא וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם וישבעלו את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית אמר ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט אם כן לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות**

JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY